
MEDYA SOSYOLOJİSİ

ÜNİTE 3: Biyolojik, Kişisel ve Kişiler Arası Yapılar

Ayça MUTLUCAN

BİYOLOJİK SİSTEMDE (DÜZENDE) İLETİŞİM

- **Belli özellikteki hücreler** öbeklenerek insan vücudunda bir işlevsel dokuyu oluştururlar. Doku öbekleri organları oluşturur; organ öbekleri de organ sistemlerini (düzenlerini) meydana getirir.
- **Vücut** bu düzenlerin ve alt düzenlerin birleşik faaliyetleri (eylemleri) ile oluşturduğu “kendi kendini ayarlayarak sürdüren” içsel bir çevreye sahiptir.
 - **Bu dinamik düzene** “*homoestasis sistem(düzen)*” (kendi kendini düzenleyen düzen) denir.
 - **Bu düzende** gözleme, kontrol ve düzenleme işini *iletişim sistemi(düzeni)* yapar.
- **Sinir sistemi** vücuttaki içsel ve dışsal çevreyi sürekli kontrol eder; tüm diğer sistemler ve alt sistemlerle sürekli iki yönlü iletişindedir.
- **Merkezi sinir sistemi**(beyin ve omurilik) duyuşal data analizi(çözümlemesi) yapar, sinir uyarınları üretir ve dağıtır.
- **Yan/periferal sinir sistemi** sinir uyarınlarını vücut içinde ilgili yerlere taşırlar.
- **Bu yan sistemin parçaları olan;**
 - a- **Otonom** (irade dışı, iradeden bağımsız) **sinir sistemi** vücuttaki hayati organların düzenlenmesini ve koordinasyonunu sağlar; beyne sistemin durumu hakkında bilgi verir.
 - b- **Somatik (bedensel) sinir sistemi ise** duyuşal ve motor fonksiyonları ile ilgilidir ve derisi ve iskelet kaslarının çalışmasının yürütülmesi ve düzenlenmesi işlevini görür.
- **Salgı sistemi**, vücudun ilgili parçalarıyla salgı bezlerinden kana hormonlar salarak iletişimde bulunur. Düzenlerle farklı hormonlar organların ve hücrelerin işlevlerini düzenlemektedir.
- **Beyin**, vücudumuzda hücrelere kadar inen iletişimin kontrol merkezidir.
- **İnsan vücudunun** kendi içindeki doğal iletişimini sürdürebilmesi, sinir ve salgı sisteminin gereği gibi çalışmasına bağılıdır.
- **İnsanın fiziksel** olarak kendini sürdürebilmesi uygun ortamın ve koşulların olmasına bağılıdır.
- **Dışsal ortam a)** içinde yaşadığımız dünya ve **b)** toplumdan oluşur.

İÇSEL SİSTEMDE İLETİŞİM VE SOSYALLİK

- **İnsanın içsel sistemi** *iki bütünleşik* yapıdan oluşmaktadır.
 - 1- Biyolojik yapı ve bu yapıdaki biyolojik iletişim.
 - 2- Düşünsel yapı ve bu yapıdaki kendisiyle iletişim.
- **Biyolojik yapı (insan vücudu)**, düşünsel yapı ve bu yapıdaki iletişimin zorunlu ön koşuludur: İnsan olmadan düşünme ve düşünce olamaz.
- **Bireyin**, biyolojik yapıya bağılı olarak var olan “içsel sistemini”, temel olarak düşünceleri, inançları, tutumları, duyguları ve psikolojik durumu oluşturur.
- **İçsel sistem** kesinlikle insanın yaşadığı toplumsal ve fiziksel çevreden bağımsız bir niteliğe sahip değildir.
- **İnsanın** birey olarak biçimlenmesi toplum içindeki yaşam koşulları ve bu koşulların getirdiği kültürler, ideolojiler, dünya görüşleri ve psikolojilerden geçerek olur.

Kendisiyle İletişimin Karakterleri

- **Kişi** kendisiyle iletişimde düşünür ve kurgular. Kendisiyle ve başkalarıyla konuşur, tartışır, küser, barışır. Hayaller kurar, düşünür, sevinir, üzülür, güler, ağlar. Kararlar alır ve kararlar değiştirir. Kendi kendine şarkı söyler. Dua ve beddua eder.
- **Bu tür iletişimin diğer özellikleri:**
 - a) Kendi kendine iletişim sürekli.
 - b) Yalnızken, evde otururken veya yolda yürürken, işte çalışırken veya yatarken insan kendi kendisiyle iletişindedir.
 - c) Kendiyle iletişim için kişinin kendi başına olması gerekmez.
 - d) Kişi kendisiyle iletişimi bir araç kullanırken de yapar(örnek: bilgisayar kullanırken veya e posta yazarken).
 - e) Kendiyle iletişimin örgütlü bir mekanı ve zamanı vardır.
 - f) Kişi kendisiyle iletişimde birçok bağlamlara bağlıdır.
 - Kendi kararını verme bile, **a- kendi baskısını beraberinde getirir ve b- verilen karar, insanın içine işlenmişlerin ifadesidir.**
 - g) Sosyal benlik “kafamızın içinde” veya “ vücutumuzun içinde” var olma yerine, ilişkiler içinde, toplumdaki benler ve diğerleri arasındaki ilişkilerde vardır.
 - h) Kişinin “BEN” diye kendine özne olarak bakışı kendisini nasıl algıladığını ve değerlendirdiğini gösterir.
 - Bu BEN’i, **a-** toplumdaki ilişkilerin tarihsel doğası, **b-** kişinin örgütlenmiş yer ve zamandaki konumu, **c-** çıkar, duygu, inanç ve beklentiler yapısı, sosyal/siyasal/ekonomik/kültürel bir BEN yapar.
 - i) Her iletişimde olduğu gibi, insanın kendisiyle iletişimde de tarihsel olarak oluşmuş bir “şimdi bağlamı” vardır.
 - j) Kendini kavrama kişinin kendisiyle ve dışıyla ilişkisinde kendini anlamlandırmada geliştirdiği bir süreçtir.
 - Kendini kavramının oluşmasında ve gelişmesinde;
 - a- Hem kendi hakkımızda kendimizin düşüncesi(doğrudan algı)
 - b- Hem diğerlerinin bizim hakkımızda ne düşündüğü (dolaylı algı)
 - c- Hem de diğerlerinin bizim hakkımızda ne düşündüğünü düşündüğümüz düşüncesi (dolaylı/dolaylı algı) birlikte rol oynarlar.
 - k) **H.Mead ve E.Goffman gibi aydınlar göre,** herkes kendi dünyasını kendisi de içinde olacak şekilde kurar. Bu dünya kurma öncelikle diğer insanlarla, gerçek veya hayali işlemlerle yapılır.
 - l) Ben kimliği bireyin ait olduğu aile, akraba, okul, sınıf, spor takımı, dini öbek, yaşadığı kent/ülke gibi birimler içinde “biz” kimliğine dönüşür.
 - m) Kimliklerde, BEN ve BİZ yanında ONLAR vardır. “Onlar” ise “dost olanlar” veya “düşman olanlar” olarak biçimlendirilir. Günümüz kimlik politikalarında kurnazca her şeye tepe taklak gösterilir.
 - n) Kişilik, sosyalleşme süreçleri içinde oluşur ve gelişir; sosyalleşme ile o toplumda olan düşünceler, değerler ve davranış biçimleri kişiliğin gelişmesinde rol oynar. Bu şekillendirilenlerin başında da eğlenceyle, reklamla, haberle ve belgeselle işlediği duyarlılıklar, bilişler ve davranışlarla şirketler dünyası ve o dünyanın devlet ideolojileri gelir.

Kendiyle İletişimin Temel Aşamaları

- **İnsan** kendisiyle iletişimde içsel ilişkidir. Bu ilişki düşünme, dua etme, kendi kendine şarkı söyleme, içinden birine sessiz veya sesli olarak bir şey söyleme (örneğin kızma) veya günlük yazma, şiir yazmak olabilir.
- **Bilgi toplama:** Kendi kendine şarkı söylemede, bilgi toplamasına gerek yoktur çünkü bilgi zaten beynine kaydedilmiştir.
 - **Bilgi toplamayı,** kendi kendine iletişimde, eski deneyimlerini ve hafızasına kaydettiklerini “çağırarak” da yapabilir. Ya da kişiler arası iletişime veya diğer tür iletişimlerle girerek bilgiyi toplayabilir.
- **Bilgi/enformasyon süreçten geçirme:** İnsan hissettiği gereksinim hakkında, gereksinim için veya gereksinimi düşünür. İnsan kendi ile iletişimde, kendiyle ilişkisini kurmak, sürdürmek ve gerektiğinde değiştirmek için bilgi toplar, depolar, geri çağırır, süreçten geçirir, kararlar bozar ve kararlar verir.
- **Karar verme:** gereksinim, kafasında bilgi toplama, bu bilgileri süreçten geçirme, karar verme, karar üzerinde düşünme ve bu sırada yeniden düşünme ve karar yenileme, değiştirme ve sonunda bir karara varma bizim sürekli yaptığımızdır.
 - **Napoleon (Napolyon) Bonaparte:** Güçlü insan duygularıyla aklı arasındaki iletişimi istediğinde kesebilendir.

KİŞİLER ARASI SİSTEMDE İLETİŞİM

- **Kişiler arası iletişim** sosyal sistemin bütünlük ilişkisel biçimidir.
- **Kişinin düşünceleri ve davranışları,** kişiler arası ilişkileri sosyalleşmeyi ve bu sosyalleşmedeki benzerlikleri ve farklılıkları yansıtır.
- **Dışını anlama:** Kişiler arası iletişim insanın kendini ve dışını anlaması ve anlamlandırmasını gerektirir. **Dışını anlama,** insanın fiziksel ve sosyal varlığını sürdürebilmesinin zorunlu bir koşuludur.
- **Kişiler arası iletişim:** İnsan toplumda yaşar ve kendi dışıyla ilişki halindedir. Kişinin biyolojik dışı, onun fiziksel ve toplumsal çevresidir.
- **İnsan** kendini ve dışını tanımaya başladığında, ilk ve en yoğun yaptığı eylem kişiler arası olandır.
- **Kişiler arası iletişimin** doğal olan **birincil koşulu** bireyin kendisiyle iletişimini gerçekleştirebilmesidir. Kişiler arasında iletişim kişiden geçerek diğer kişilerle olan bir ilişkiyi gerçekleştirme demektir.
- **İki kişi arasında olan iletişim,** gündelik yaşamda en fazla yapılan iletişimdir.
- **İnsanlar** kendi belirsizlikleri veya başkalarının saptadığı amaçlara bağlı olarak tesadüfi, geçici, yüzeyde, kısa bir süre, uzun bir zaman veya hayat boyu kalıcı ilişkiler içindedir.
- **Kişiler arası iletişim,** iletişimin amacı ve örgütlü yerin özelliklerine göre birçok çeşitlilik gösterir.

Kişiler Arası İletişimde Amaçlar ve Sonuçlar

- Zorunlu veya yaratılmış gereksinimleri giderme
- Arzuları ve istekleri yerine getirme
- Kendimizi ve diğerlerini tanımlama
- Kimlik oluşturma veya oluşturulmuşu sürdürme
- Herhangi bir nedenle birbirini anlama bağlamı kurma
- İlişkiyi açıklama, önceden tahmin ve kontrol etme
- İlişkiyi tanımlama ve bağlamını kurma
- İlişkiyi koruma, sürdürme ve geliştirme
- İlişki düzenleme ve tamir etme
- Pazarlık, özveri, baskı veya şantajla arayış bulma
- Çatışmaları önleme veya çözme
- İlişkiye son verme
- İlişkiyi yeniden başlatma
- Sosyal bilgi kazanma
- Süregelen egemenlik ve mücadele koşullarını çeşitli biçimlerde katılarak ve ya katılmayarak yeniden üretme
- Ekonomik, siyasal ve kültürel üretimin ve ilişkilerin sürmesine ve değişmesine katılma
- Ezme ve ezilme bağlamını koruma veya değiştirmek için mücadele verme
- **Kişiler arası iletişimin ilk çevresi evdir** ve öncelikle anne, baba ve çocuklar arasındaki ilişkiyle başlar.

Kişiler Arası İletişimde Araçlar

- **Araçlar, ilişkinin nasıl giderildiğine ve teknolojiye göre değişir.**
 - Yüz yüze teknolojiyle aracılanmamış iletişimde iletişimin gerçekleşmesi için kullanılan araçlar doğal araçlardır. Örnek: Biyolojik ses üretme ve duyma organları
 - Teknolojiyle aracılanmış iletişimde kullanılan araçlar ilişkinin doğası ve teknolojisine göre değişir.
 - Kişiler arası teknolojiyle aracılanmış iletişimde kişilerin yüz yüze olması gereği yoktur. Örneğin: internet, cep telefonu
 - Kişiler arası teknolojiyle aracılanmış iletişim yazıyla yapılabilir. Örnek: mektup ve eposta
 - Kişiler arası iletişimde araç, bir diğer kişi, kişiler veya kurum/lar şirketler olabilir.
- Kişiler arası iletişim araçlarının sosyal kullanımı, **amaçlarına göre öbeklendirilebilir.**
 - 1- **Enformasyon amaçlı kullanım:** Bu tür kullanımda amaç araçları ya enformasyon (bilgi) alışverişi ile paylaşma ya da verme ve alma biçiminde olabilir.
 - 2- **İlişkisel amaçlı kullanım:** Bu tür kullanımda araçlar ilişki kurmak, sürdürmek, içeriğini değiştirmek veya durdurmak için kullanılabilir.
 - 3- **İfadesel amaçlı kullanım:** Bu tür kullanımda kendimizi kendimize veya diğerlerine ifade etmek için çeşitli yollara başvururuz.

- **Teknolojiyle aracılanmış iletişim** bazı bağlamlarda belli bir ilişkinin başlaması ve yürütülmesinde yeterlidir. Fakat bazen de yüz yüze sözlü iletişimle veya yazılı iletişimle tamamlanması gerekir.
- **Araştırma bulgularına göre**, cep telefonu gibi teknolojiyle aracılanmış iletişim giderek yaygınlaşmaktadır ama hala en yaygın iletişim biçimi yüz yüze olanıdır.

Kişiler Arası İletişimi Üretim ve Üretim Tarzı

- **Kişiler arası iletişimin üretim tarzı** eşit, katılımcı, dostça ve özgür bir ilişkiden, tek yönlü egemenliğin olduğu ve mücadelelerin verildiği mutlak kölelik veya serbest kölelik biçimine kadar çeşitlilik gösterir.
- **Tekil Konuşma (Monolog, Soliloquy):** Kişiler arası iletişimin tarzı tekil konuşma, bir tarafın konuşması biçiminde olabilir.
 - 1- Kişi bir şeyi (örneğin şiir veya şarkıyı) kendi başına yüksek sesle okuyor olabilir.
 - 2- Kişi bir şeyi bir veya birden fazla kişiye, dinleyiciye veya izleyiciye okuyor olabilir.
 - 3- Üçüncüsünde, söyleyen kişi iletişimin doğasını belirleyendir; söylenen kişiler bu belirlenmiş doğaya uygun bir şekilde karşılık verirler. Örnek: komutan ve er arasındaki iletişim.
- **İkili konuşma (Diyalog):** Diyalog; karşılıklı konuşma, ilişki kurma ve yürütme biçimi.
 - **Diyalogda**, bildirme, öğrenme, anlama, anlayış arayışı olduğu kadar ikna etme arayışı da olabilir.
 - **Diyalogda** önceden belirlenmiş bir gündem üzerinde konuşma(tartışma) olabilir de olmayabilir de.
 - **Bir ilişkiyi veya iletişimi diyalog yapan öge**, karşılıklı konuşma değildir; iletişimin doğasıdır. Bir köle ile efendisi arasında diyalog olamaz.
- **Çoklu konuşma (Polylog):** Çoklu konuşma ikiden fazla kişinin yaptığı konuşma durumudur; bir okul bahçesinde toplanmış öğrencilerin konuşması gibi.
 - **Kişiler örgütlü yer ve zamanda ilişkidir ve bu ilişki tarzı, örneğin;** şu şekillere olabilir:
- Yüz yüze veya teknolojiyle aracılanmış olabilir.
- Şimdi olabilir veya araçla gecikmiş olabilir.
- Değişen yakınlıkta kişisel veya resmî olabilir.
- Değişen yoğunlukta dostça veya düşmanca olabilir.
- Değişen egemenlik ve mücadele bağlamında olabilir.
- Farklı örgütlü yer ve zamanda farklı nedenlerle olabilir.
- Farklı yoğunlukta örtüşen veya örtüşmeyen amaçlarla olabilir.
- **Üretim ve tarzıyla ilgili diğer önemli konular:**
 - a- Kültürel rutinler ve ritüeller, iletişimin üretimini anlamada yeterli etkenler değildir.
 - b- Bir ilişkide, tarafların kişisel karakteri ve duyguları ile gelen psikolojik öğeler vardır.
 - c- Unutulmaması gereken en önemli etkenlerden biri de tarafların ilişkide tuttukları pozisyon, statü, yer ve güçtür.
 - d- O an olan bir şey olağan olarak nitelenen tarzı değiştirebilir.
 - e- Tarihsel yapısal öğeler belirleyici rol oynarlar.

- f- Kişiler arası iletişimde de zamanı ve yeri örgütleyen, aynı zamanda iletişimin tarzını da belirler: Kişiler arası iletişimde, zamanı ve yeri/mekanı kimin, hangi koşullarda ve ne amaçla ve sonuçla örgütlediği, o ilişki bağlamındaki üretim biçiminin nasıl olduğunu gösterir.

Kişiler Arası İletişimle Üretilenler

- **Kişiler arası iletişimin en temel ürünü** kişinin kendisi ve ilişkilerinin doğasıdır.
- **Kişiler arası iletişim ile** aile, okul, cemiyet, şirket, kurum gibi üretilmiş örgütlü yapılar yeniden üretilir.
- **Kişiler arası ilişkiyi ve iletişimler sonucu**, güven ve yakınlık kurulup bu karakterde bir gelişme sağlanabileceği gibi, kandırılma ve hayal kırıklığı ortaya çıkabilir, ilişki kötüye gidebilir ve son bulabilir.
- **Kişiler arası iletişim sevgi üzerine de düşmanlık üzerine de kurulabilir.**

İletişim İlişkileri

- **Kişiler arası iletişimle** insanlar çeşitli ilişkiler kurar, yürütür, geliştirir ve bitirir; sorun çözer, görevler yerine getirir, kendi gereksinimlerini ve toplumda diğer insanların gereksinimlerini karşılar.
- **Kişiler arası ilişkilerinde**, ortak veya tek taraflı amaçlar olabilir; ilişkiye katılma bilinçli veya bilinçsiz, zorla veya gönüllü katılma olabilir.

İlişki Kurma, Kendini Açma, Bağlanma ve Muhafaza Etme

- **Kişiler arası iletişim** herhangi bir nedenle ilişkiyi başlatmaya veya kurmayı gerektirir.
- **Dolayısıyla** iletişimi başlatma yine örgütlü yer ve zamanda önceden belirlenen veya o an ortaya çıkan ilişkinin karakterine göre insana kontrol olanağı sağlar.
- **İlişki kurma, onaylama veya onaylamama:** İlişkiye başlamadan sonra kişinin kendi kendine aldığı onaylama kararıyla ilişki kurma olur. İlişkiyi onaylamama iletişimde ise çeşitli iletişim taktikleri kullanılır. **Örneğin**, Doğrudan söyleme, görmezlikten gelme, sahte dinlemegibi...
- **Kendini açma ve kapama:** Kendini açma, ilişki kurma gereksinimi ve kararı ile başlar. Kendini açmada kişi kendi hakkında bilgi verir ve karşısındakinin de kendini açmasını bekler.
 - **Yakınlaşmak için kendini açmanın başlangıcında**, DİĞERİNE “NÜFUS ETME” hızlıdır.
 - **Sıkıca örtülü olan “bireysel içe” nüfus edildikçe**, kişinin benliğiyle ilgili ciddi bilgilere ulaşma olasılığı artar. **Bu nedenle**, güven kurulamazsa veya kuşkular belirirse, kişi çok daha dikkatli olmaya başladığı için “nüfuz” giderek yavaşlar.
 - **Kişiler arası iletişimle** yürütülen ilişki başlatma, kurma ve tutmada, insanın doğumuyla birlikte yaygın olarak *bağlanma* arayışı ve aynı zamanda bilinç yönetiminden geçerek bağlanma durumunu yaratma oldukça önemli bir rol oynar.
 - **İlişkinin muhafazası** gerekli koşulları sağlamaktan geçerek olur. Bu koşullar iki tarafın gönüllü ve isteyerek katıldığı bir ilişki olabileceği gibi, bir egemenlik ve mücadele ilişkisi de olabilir.

İlişki Geliştirme, Yakınlaşma ve Belirsizlik Azaltma

- **İnsanlar günlük yaşamlarında yaptıklarıyla**, herhangi bir nedenle gerek duyarlarsa, ilişki geliştirme çabasına girerler.
 - **Bazı ilişkiler doğal** olarak yakınlaşmaya gidebilir. Bu tür ilişkiler çıkar ortaklığı ve iş birliği nedeniyle olduğu gibi, duygusal nedenle olabilir.
 - **Yakınlaşma sürecinde** insanlar arasındaki ilişkiler bazen daha da gelişir ve taraflar birbirinin günlük hayatına karışmaya, sorunlarıyla, üzüntü ve sevinçleriyle ilgilenmeye ve bu bağlamda paylaşmaya veya paylaşma çabasına girerler.
 - **Belirsizlik azaltma**, ilişki geliştirme ve yakınlık kurma birbiriyle bağlantılı olarak gider. Belirsizlik azaltma, ilişkinin başlangıcında diğerini tanıma amaçlıdır.
 - **İlişki başladığında** diğer kişi hakkında çok az şey bildiği için, belirsizlikler çok fazladır. **C.Berger’e göre**, birbirini tanımayan iki kişi karşılaştığında en önde gelen ilgi belirsizlik azaltma ve böylece ilişkide hem kendi hem de diğerinin davranışını açıklama, düzenleme ve tahmini arttırmadır.
 - **Düşük seviyedeki belirsizlik** yüksek seviyede yakınlık üretir.
 - **Yüksek seviyedeki belirsizlik** yüksek seviyede karşılıklılık üretir.
 - **İlişki yoğunluğu**, belirsizliğe her iki yönde de etki edebilir.
 - **İletişim etkinlikleriyle** belirsizlik azaltılabilir ve çoğaltılabilir.
 - **İlk etkileşimde bireyler** etkileşimin istikrarını artırma yerine, güçlü bir bilinmeyenleri azaltma arzusuna sahiptir.
 - **Kişiler birbirleri hakkında** belirsizlikleri azaltırken, aynı zamanda birbirleri hakkında temel bilgileri inşa ederler.
 - **Berger ve Calabrese’ye göre** ilk etkileşim *yedi eylemden oluşur. Belirsizlikte kişiler arası ilişkiler, iletişimin seviyesi, sözsüz yakın anlatma, bilgi araştırmaları, iletişimin hoşnutluğundaki samimiyet düzeyi, karşılıklı durum, benzerlik ve sevmeye.*
 - **İletişim ve duygu koşulları ilişki kurma**, tutma ve geliştirmeyi teşvik edebilir veya engelleyebilir.
 - **Burr’e göre**, duygu yoğunluğu arttıkça insanlar davranışlarında daha az rasyonel/akılcı olurlar.
 - **İletişimde birbirine güven** arttıkça, önemli duygular ve sorunlar hakkında konuşma arzusu da artlar. Aksi halde aksi sonuç getirir.
 - **Gelenekler, adetler, popüler yönelimler, hayal kırıklıkları, beklentiler, mutluluklar, mutsuzluklar gibi** birçok etken ilişkinin başlaması, yürütülmesi, geliştirilmesi ve gerektiğinde bitirilmesi biçimlerini belirlemede çoğu kez belirleyici rol oynarlar.

İlişkide Sorun ve Çözümler

- **Kişiler arası ilişkide hayal kırıklığı**, kötüye gidiş ve çatışma olasılıkları ve dolayısıyla çözüm arayışları daima vardır.
- **Hayal kırıklıklarının olması**, güven sorunu çıkması, ilişkinin bir anlık bile olsa bir veya birden fazla konuda kötüleşmesi, uyuşmazlıkların çıkması ve çatışma kaçınılmazdır.
- **Çatışma** koşulunda insanlar çeşitli savunma mekanizmaları kullanır. Bunların başında sözsöz saldırı, alay, küçümseme, aşağılama, rasyonelleştirme, bedelini ödetme, gerileme, fiziksel kaçınma, bastırma, ilgisizlik, dinlememe ve yerinden etme gelir.

- **Bir çatışmayı başlatma veya sürdürme ve** bir duyguyu veya inancı destekleme gibi çok çeşitli sonuçlar yaratabilir:
 - Açıkça dinlemediğini gösterme
 - Dinliyor gibi veya yapıyor gibi yapma
 - Açıkgozluluk sahneleme
 - Seçimsel dinleme
 - Tecrit edilmiş dinleme
 - Savunucu dinleme
 - Pusu kurma
 - Duyarsız dinleme
- **Çatışma** çok ender olarak “yanlış anlama” nedeniyle ortaya çıkar. Çatışma çok iyi anlama nedeniyle doğar, anlamama nedeni ile değil.
 - **Dinlememe nedenleri** kasıtlı veya kasıtsız olabilir.
 - **İletişimde en büyük sorun**, iletişimin olduğu hayalidir. **George Bernard Shaw**
 - **Kişiler arası ilişkilerde kırılmanın**, öfkenin, güvensizliğin, hayal kırıklığının, çatışmanın ve çözümlerin doğası örgütlü yer ve mekanlardaki mülkiyet ve güç ilişkilerine bağlıdır.
 - **Çözümlerde birincil koşul**, tarafların çözüm gerekliliğini kendilerine kabul ettirmesiyle başlar.
 - **Beklenti ihlali**: Kişiler arası iletişimde tarafların beklentileri iletişimin biçimlenmesi ve gidişinde önemli bir rol oynar. Beklentilerin uyumu ve bu uyumu sağlamaya çalışma veya çalışmama ilişkinin doğasını önemli ölçüde etkiler.

SOSYAL İLİŞKİDE SÖZLÜ İLETİŞİM

- **Sözlü iletişim**, yazılı simgelerin veya sözün söylenmesiyle kurulan ilişkinin var oluş zorunluluğudur.
- **Söz**, ilişkinin kurulması ve yürütülmesi için bir araçtır.
- **En yoğun sözlü iletişim biçimi** aynı yer ve zamanda yapılan ve teknolojiyle aracılanmamış yüz yüze olan iletişimidir.
- **Sözlü iletişimle**, farklı örgütlü zaman ve mekanlarda gereksinimler karşılanır ve amaçlar gerçekleştirilir.
- **Sözle ilişki düzenlemesi** yapılır.
- **Tarde’ye göre**, gazete basılı konuşmadır; gazete okuma konuşma yapmadır. Bu nedenle gazeteler günlük konularını daima konuşmalar üzerine aşılayabilir.
- **Bu anlamda**, konuşma ilkel bir iletişim biçimi değildir, basın(ve kitap) tarafından yönetilen modern bir fenomendir.

SOSYAL İLİŞKİDE SÖZSÜZ İLETİŞİM

Sözlü İletişimin Egemenliği

- **İnsanlar** sevişme ve savaşma gibi birkaç eylem dışında hiçbir ilişkiyi sözsüz olarak bir veya iki saniyenin ötesinde kuramaz veya yürütemezler.

- **Bazılarına göre insanlar** ilişkileri sırasında sözsüz olarak milyonlarca sinyaller gönderir. Bu geçersiz bir iddiadır.

Ortak Kod Gerekliliği

- **Sözle** söylenen bir şeyi “duyarız” ama duyduğumuzu anlayabilmek için, sözle kodlanmış şifreyi bilmemiz gerekir.(konuşulan dili)
- **Sözsüz** olan bir şeyi görürüz ama gördüğümüzü anlamak için, sözsüz olarak şifrelenen, bilmemiz gerekir. (sözsüz dili)
- **Dikkat edilirse**, anlam verme öğrenilmiştir ve sosyaldır.
- **Yazı**, alfabenin simge olarak kullanıldığı sözsüz iletişimidir.
- **Yazıdan** anlam çıkarabilmek için, yazıyı okumayı bilmek gerekir.
- **Sözsüz eylemleri**, hareketleri, *ortak kodları olan* veya *olmayan* olarak ayırt edebiliriz.
 - **Ortak kodları olanlar** sözsüz iletişim olarak nitelenir. Örneğin, evet veya hayır, tasvip edip etmeme anlamına gelen baş sallama.
 - **Ortak kodları olmayanlar** sözsüz iletişim olarak nitelenmezler çünkü onlara toplumda ortak kodlar atanmamıştır. Örneğin, kollarını kavuşturma, elini cebine sokma ve konuşurken el hareketi yapma gibi eylemler.
- **Şunları aklımızda tutalım.**
 - Ortak kod olsa bile, eğer bağlam bilinmiyorsa, bir bakışın, göz kırpmasının veya ağlamanın anlamını sadece tahmin edebiliriz ve bu tahminimiz de doğru olmayabilir.
 - Kişiler arası iletişimde, kişilerin birbirini gördüğü veya en azından birinin diğerinin gördüğü iletişimde sözsüz iletiler sürekli olarak vardır fakat iletinin olması, iletinin alınıp, anlamlandırıldığı demek değildir. İletilerin çoğu, çok kez, alınıp anlamlandırılmaz.
 - Sözsüz iletişim, toplumsal yaşamda insanın kazandığı ve kendine mal ettiği kişilik özelliklerini ve kendini kendine ve ilişkide bulunduğu diğer insanlara ifade şeklinin bir parçasını anlatır.
 - **İki arkadaş** kendi aralarında ortak bazı kodlar oluşturabilirler ve bu kodları sadece onlar bildiği için, sadece onlar anlar.
 - **Casusluk işinde**, başkalarının çözmeyeceği gizli kodlar oluşturulur ve iletişim bu gizli kodlarla yapılır.
 - **Bilgisayarın ve kimya gibi bilimlerin kendilerine özgü** kodları vardır; bu kodlarla iletişim ancak kodları bilenler arasında olur.

Sözsüz İletişim Türleri

Mekan ve Mekanda Mesafe Tutma (Proxemics)

- **Mekan/yer konusu**, kişisel alan ve kişisel mesafe (proxemics) olarak ikiye ayrılır.
- **Mekan**, ev, özel ve kamu mekanı olabilir.
- **Mekan**, insanın bir alanda/bölgede yaşayan hayvan olduğu iddiası ötesinde, mülkiyet yapısına ve güç ilişkilerine göre örgütlenen yerdir.
- **Mekanın örgütlenmesiyle**, egemenlikler kurulur ve yürütülür, bu yerlerde mücadele verilir.
- **Kişiler ilişkilerinde diğer** insanlarla mekanda belli bir fiziksel mesafe koyarlar.
- **Mesafe konusunda, Hall, Burgoon ve diğerlerinin koyduğu** mesafe ölçüleri, örgütlü yer bağlamının doğasından yoksun ve geçersiz ölçülerdir. **Onlara göre**,

- **Samimi uzaklık** 0-45 cm arasındır. **Kişisel mesafe** 45-120 cm arasındır. **Sosyal uzaklık** 120 cm ile 3 metre; **Kamusal uzaklık** 3 metre ile sonsuz olarak belirlenmiştir.
- **Kişiler arası fiziksel mesafeyi belirleyenler,**
 - 1- Mekanın örgütlü doğası,
 - 2- Kişiler arasındaki duygusal yakınlık ve
 - 3- Kültürel geleneklerdir.

Dokunma: Haptics

- **İletişimde** insanlar ilişkinin doğasına ve duygusal paylaşıma göre birbirine dokunurlar. Dokunma sözsüz bir şekilde duyguları ileten bir iletişimdir.
- **Dokunma**, kişiler arası sevmeye, yakınlık, dostluk gibi duygular, güç ve statü gibi kültürel etkenlerle bağlantılıdır.

Jestler: Kinesics

- **Kinesics** jestlerin kullanımıyla ilgilidir. Jestlerin doğru anlamlandırılması kültüre ve kullanıldığı bağlama sıkı sıkıya bağlıdır. Jestler çeşitli türde olabilir.
 - **Amblemler:** El sallama, el kaldırma, parmakla gösterme gibi anlamı açık ve belirgin olan ifadeler.
 - **Tasvir ediciler:** Sözle söyleneni açıklamak veya göstermek için kullanılırlar.
 - **Göstergeler:** Gülme, ağlama, bağırma, susma ve yüz ifadeleri iletişimde kişilerin duygularını ve değerlendirmelerine işaret eden göstergelerdir.
 - **Düzenleyiciler:** Kişiler arası iletişimde insanlar baş sallama, bakışlar, el hareketleri gibi jestler kullanarak ilişkiyi düzenlerler.
 - **Uyarıcılar:** insanlar bilerek veya bilmeyerek veya farkında olmadan el hareketlerini kullanırlar, sağa sola yürürler, başlarını kaşırlar, kravatlarını düzeltirler, saçlarını elleri ile tararlar.

Bakışlar: Occulecsics

- **İnsanlar ilişkilerinde** gözlerini, görme ötesinde de kullanırlar.
- **Göz göze bakışma** bir yakınlığı ya da düşmanca bakışmayı temsil edebilir.

Zaman: Chronemics

- **İletişimde insanlar** zaman ve statü kullanımını kültür ve teknolojiye bağımlı şekilde sözsüz olarak da ifade ederler.
- **Zaman diliminin** beş vakit namaza göre belirleyen kültürde, örneğin buluşma öğleyin olacaksa, bunun dakika olarak bir ölçüsü ve anlamı yoktur.

Ses Dili: Paralanguage

- **İletişimde** sözü kullanırken ses tonumuz, sesimizin yüksekliği, konuşmamızın yavaşlığı veya hızlılığı, vurgulamalar, sözsüz olmayan sesler ve telaffuz ilişkinin doğasını belirlenmesi ve yürütülmesinde katkıda bulunur.

Maddeler: Artifacts

- **Maddenin** dili yoktur, konuşamaz; insan maddeye atıflar yapar.
- **Günümüz insanı maddeleri** satın alarak, kullanarak, maddelerle ilgili değerleri benimseyerek ve bu yollarla kimlik kazanarak ve kimlik satarak “bireyleşir”.

Fiziksel Görünüm

- **Fiziksel görünüme göre** değerlendirme göz renginden, saç, boya, şişman veya zayıf olmaya, dişlerin aralıklı olmasına kadar çeşitlenir.
- **Günümüzde bu değerleri belirleyen ve yönetenler** medya, kozmetik ve moda gibi endüstrilerdir. Fiziksel görünüm bunların işlediği ve sömürdüğü bir ögedir.

Sözsüz İletişimin İşlevleri

Sözsüz iletişim, sosyal ilişkide önemli işlevlere sahiptir:

Kimlik tanımlama: Örneğin; kişinin giydiği, yediği ve içtiği şeylerden geçerek kendini ve diğerini tanımlaması ve değerlendirmesi.

Duygusal işlev: Ses tonu, yüz ifadesi ve el hareketleri gibi neyin nasıl iletişildiği, duyguların iletişimini yapar.

Güç ve statü iletişimi ve işlevi: Nasrettin Hoca'nın kürküne bakarak Hoca'yı değerlendiren, biçimin özün önüne geçirildiği dünyada, kürk, statü belirlemesinden geçerek, kürkü giyen Nasrettin Hoca'ya güç ve statü kazandırır.

Regülatör/düzenleme işlevi: Örneğin yanıt verme, onaylama, kabul, red, durdurma, devam et ve anladım gibi anlamlara gelen dokunma, baş sallama, bakış ve el hareketleri bu tür işlev görür. Bu yolla, sözsüz iletişim, paylaşılan sözsüz semboller yoluyla iletişimin akışında düzenleyici rol oynar.

Resmetme işlevi: Sözlü kelimelere eşlik eder ve vurgu ile ekleme yapar: El ile kaçan balığın büyüklüğünü gösterme.

Pekiştirme işlevi: Hareketle söz pekiştirilir.

Yadsıma işlevi: El, parmak veya baş hareketiyle, bir şey veya söz yadsınır.

Sözü tamamlama işlevi: Sözü söylerken cümle bitirilmez, durulur ve sözsüz bir hareketle söz tamamlanır.

Vurgulama ve farklılaştırma işlevi: Sözü kelimelerin anlattığından daha güçlü olarak veya daha farklı olarak anlamlandırmadır.

Dikkat çekmek işlevi: Masaya vurma, sesini birden yükseltme.

Sözün yerini alma: Sözlü bir anlatımın yerine sözsüz bir işaret kullanılır. Örneğin “evet” anlamına gelen baş sallama böyledir.

ÜNİTE SONU